



Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Orijinal Araştırma

Hemşirelik Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Sürecinde Sosyal Destek Algısının İncelenmesi

Investigation of Nursing Students' Perception of Social Support in the Adaptation Process of University Life

Duygu KARAARSLAN ^a, Dilek ERGİN ^b, Selin DEMİRBAĞ ^a, Nesrin ŞEN CELASİN ^c

^a Arş. Gör. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, MANİSA, TÜRKİYE

^b Doç. Dr. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, MANİSA, TÜRKİYE

^c Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fak. Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, MANİSA, TÜRKİYE

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sürecinde sosyal destek algılarının belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Analitik kesitsel tipteki araştırmanın örneklemini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 630 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, "Öğrenciler İçin Sosyodemografik Özellikler Veri Formu", "Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYÖ) ve "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiksel analizler, t-testi, One-Way ANOVA, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Tukey, Bonferroni testleri ve Spearman Korelasyon Analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının kadın öğrencilerden (%76.7) ve 20-22 yaş aralığından (%64.6) oluştuğu, tamamına yakınının sağlık güvencesinin olduğu (%90.3), yarısından fazlasının yurtdışı (%57.3) kaldığı ve büyük çoğunluğunun çalışmadığı (%87.0) bulunmuştur. Öğrencilerin okudukları bölüme ilişkin özellikler incelendiğinde; yarısından fazlasının okul yaşamından kısmen memnun olduğu (%64.1) ve büyük çoğunluğunun hemşireliği isteyerek tercih ettiği (%73.8); hemşirelik mesleğini tercih nedeninin ise yarısına yakınının "iş bulma sorunu olmaması" (%39.0), "idealdeki ve ilgi duyulan meslek olması" (%37.1) olarak belirlenmiştir. Yapılan analizlerde; hemşirelik öğrencilerinin okul yaşamından memnuniyet durumları ile ÜYÖ ve alt boyutları, ÇBASDÖ ve alt boyutları arasında anlamlı bir fark saptanmıştır (p<0.05). Hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamları uyum süreci ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki incelendiğinde; pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (p<0.01).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek arttıkça üniversite yaşamlarına uyumlarının da arttığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Üniversite Öğrencisi, Üniversiteye Uyum, Sosyal Destek.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the perceptions of nursing students' social support in their adaptation to university life.

Methods: The sample of the analytical cross-sectional study was consisted of 630 nursing students education in a Faculty of Health Sciences. Data of the study were collected with "Sociodemographic Characteristics Data Form for Students", "University Life Scale (ULS)", "Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS)". Data were analyzed using descriptive statistical analysis, t-test, ANOVA, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Tukey, Bonferroni tests and Spearman Correlation analysis.

Results: More than half of the nursing students included in the study were female students (76.7%) and the age range 20-22 (64.6%), almost all of them had health insurance (90.3%), more than half of them were in dormitories (57.3%) and the majority of them not working (87.0%). When the characteristics of the students regarding the department they study are examined; more than half of them are partially satisfied with the school life (64.1%) and the majority of them willingly preferred nursing (73.8%), almost half of the students "have no problem finding a job" (39.0%), "the ideal and the profession of interest" (37.1%). In the analysis made; there was a significant difference between the satisfaction level of nursing students with school life and the levels of MAS and its sub-dimensions, MSPSS, and its sub-dimensions (p<0.05). When the relationship between the university life adaptation process of nursing students and their perceptions of social support is examined; it was found that there is a positive and significant relationship (p<0.01).

Conclusion: It was found that as the perceived social support of nursing students increased, their adaptation to university life increased.

Key words: Nursing, University Student, University Adjustment, Social Support

☆ Bu çalışma, 19-21 Aralık 2019 tarihinde 6. Uluslararası 17. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

*Sorumlu Yazar: Duygu KARAARSLAN

Adres: Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, MANİSA / TÜRKİYE

e-posta: duygukrrsln@gmail.com

Geliş tarihi:23.11.2020

Kabul tarihi:18.04.2021

GİRİŞ

Birey, yaşamı boyunca çevresine uyum sağlama çabası içinde gelişim göstermektedir (Yavuzer, 2012; Dil ve Girgin, 2016). Bu uyum süreçlerinden biri eğitim dönemlerindeki ilerleme aşamaları ve eğitim aldığı kurumlar arasındaki geçiş dönemidir (Bülbül ve Güvendir, 2014; Kahyaoğlu, Küçükkaya, Cumur, Özdemir, 2019).

Üniversite eğitimi; öğrencinin ailesinden uzakta yaşayarak, istediği mesleğe sahip olması için yeni sosyal çevre ile karşılıklı etkileşime dayalı olan dinamik ve stresli bir süreçtir (Bayrak ve Bülbül, 2013; Dikmen, Yılmaz ve Usta, 2017; Marhamah ve Hamzah, 2017). Günümüz yükseköğretim kurumları, sadece öğrencilerin eğitim-öğretim yerleri olmaktan çok onların farklı kültürleri tanımalarına ve deneyimlemelerine, kişilerarası becerilerinin gelişimine ve güçlenmesine, kişisel değerlerin netleşmesine katkı sağlayan sosyalleşme sürecinin oldukça ön planda olduğu dinamik bir ortamdır (Bayrak ve Bülbül, 2013; Dikmen, Yılmaz ve Usta, 2017; Marhamah ve Hamzah, 2017). Bu nedenle, üniversite yaşamına sağlıklı uyum sağlayabilme; öğrencinin okul başarısı, yeteneklerinin geliştirilmesi, yeni alışkanlıklarının kazanılması, bireysel mutluluğu ve psikolojik sağlığı açısından önemlidir (Sevinç ve Gizir, 2014; Yüksel ve Öz, 2018).

Eğitimleri süresince hem üniversite yaşantısının ortaya çıkardığı gelişimsel stresörler hem de öğrencilerin mesleki eğitimleri sırasında sağlıklı ve hasta bireylerle çalışması, hemşirelik öğrencilerinin yaşadığı stres düzeyini arttırabilmektedir. Ayrıca hemşirelik öğrencileri, hastane uygulama sürecinde kayıp ve ölüm olayları ile de karşılaşmaktadır. Bu olayların, hemşirelik öğrencilerinin akademik başarılarını düşürerek, kendilerini güvensiz, öfkeli, çaresiz, umutsuz, yalnız ve desteksiz hissetmelerine yol açtığı yapılan çalışmalarda bildirilmiştir (Edwards, Burnard, Bennet ve Hebden, 2010; Pulido, Augusto ve Lopez, 2012; Dil ve Girgit, 2016; Aydın, Kahraman ve Hiçdurmaz, 2017; Yüksel ve Öz, 2018). Bazı hemşirelik öğrencileri bu zorlukların üstesinden gelebilse de, bazıları ise bu zorluklarla baş edememektedir. Bu nedenle üniversite eğitimi alan hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamlarına uyumlarında, hayatlarında önemli rol oynayan ailelerinin, arkadaşlarının ve diğer önemli kişilerin sosyal destekleri oldukça önemlidir (Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Dil ve Girgin, 2016; Alorani ve Alradaydeh, 2018).

Bireyin sosyal desteğe nicel olarak sahip olmasının yanı sıra varlığını algılaması veya hissedebilmesi gerekmektedir (Bayrak ve Bülbül, 2014). Sosyal destek, öğrencinin üniversite yaşamının niteliğini, akademik ve sosyal ilişkilerini olumlu bir şekilde etkileyerek üniversite yaşamına uyum etkileyen önemli faktörlerden birini oluşturmaktadır (Baş ve Kabasakal, 2013; Topkaya ve Kavas, 2015; Dikmen, Yılmaz ve Usta, 2017).

Yapılan çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin sosyal desteği arttıkça, yaşam doyumlarının ve karşısındaki kişiye empati yapabilme yeteneğinin de arttığı, yalnız ve umutsuz hissetmesinin ise azaldığı bildirilmiştir (Kacur ve Atak 2011; Bayrak ve Bülbül, 2013). Üniversitesi öğrencilerinin sosyal desteği azaldıkça ise ruh sağlığı sorunlarının ortaya çıktığı ve yaşam kaliteleri üzerinde olumsuz etkiye neden olduğu görülmüştür (Alsubaie, Stain, Websterve Wadman, 2019). Alan yazında, hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarını sağlamada, stresli olaylar karşısında ve problem çözme becerilerini belirlemede sosyal desteğin önemi bildirilmiştir (Şahin 2012; Bayrak ve Bülbül 2013; Dil ve Aykanat, 2016).

Çalışmanın sonucunda hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sürecinde sosyal destek algılarının belirlenmesiyle, elde edilen verilerin öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarını arttırmaya yönelik akademik ve sosyal konularda danışmanlık yapılarak katkı sağlanması beklenmektedir.

Bu araştırma, Ege bölgesinde bulunan bir sanayi şehrindeki bir üniversitenin hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sürecinde sosyal destek algılarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın soruları ise;

1. Hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sürecinde sosyal destek algısı nedir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri ile üniversite yaşamına uyumları arasında fark var mıdır?
3. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal destek algıları ile üniversite yaşamına uyumları arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sürecinde sosyal destek algılarının belirlenmesi amacıyla analitik kesitsel tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, Manisa ilindeki bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümünün tüm sınıflarında kayıtlı olan hemşirelik öğrencileri ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı Güz yarıyılında birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim görmekte olan Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni 856 öğrenci, örneklemi ise 630 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında örneklemin %74'üne ulaşılmıştır.

Araştırmaya alınma kriterleri; bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü öğrencisi olmak ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak olarak belirlenmiştir.

Veri toplama araçları

Araştırmanın verileri, hemşirelik öğrencilerinin ders saatleri dışında araştırmacılar tarafından sınıf ortamında gözlem altında anket uygulaması ile elde edilmiştir.

Anket formunun hemşirelik öğrencileri tarafından doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

Öğrenciler İçin Sosyodemografik Özellikler Veri Formu

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan form (Bayrak ve Bülbül, 2014; Bülbül ve Güvendir, 2014; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Kalkım, Sağkal, Uğurlu ve Gülcan, 2015; Özdelikara, 2016; Aydın, Kahraman ve Hiçdurmaz, 2017; Yüksel ve Öz, 2018); öğrencinin cinsiyeti, yaşı, öğrenim gördüğü sınıf, sağlık güvencesi, kaldığı yer, çalışma durumu, okul yaşamından memnuniyet durumu, mesleğini tercih etme durumu ve nedeni ile ilgili soruları içeren toplam 9 sorudan oluşmaktadır.

Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYÖ)

ÜYÖ, öğrencilerin üniversite ortamına uyum düzeylerini ölçmek amacıyla Aladağ, Kağnıcı, Tuna ve Tezer (2003) tarafından geliştirilen bir ölçektir. Ölçek 48 maddeden oluşmuş ve maddeleri “bana hiç uygun değil (1)” ile “bana tamamen uygun (7)” arasında derecelendirilmiştir. Üniversite öğrencisinin ölçekten alabileceği en düşük puan 48, en yüksek puan ise 336’dır. Ölçekten alınmış puanlar arttıkça öğrencinin uyumunun arttığı görülmektedir. Ölçek, toplam altı alt boyuttan oluşmaktadır:

1. “Üniversite Ortamına Uyum” Alt Ölçeği: 12 madde (1,7,13,18,23,26,29,32,37,40,43,48),
2. “Duygusal Uyum” Alt Ölçeği: 9 madde (2,8,14,19,24,27,33,38,44),
3. “Kişisel Uyum” Alt Ölçeği: 7 madde (3,9,15,28,34,39,45),
4. “Karşı Cinsle İlişkiler” Alt Ölçeği: 7 madde (4,10,16,20,30,41,46),
5. “Akademik Uyum” Alt Ölçeği: 7 madde (5,11,21,25,35,42,47)
6. “Sosyal Uyum” Alt Ölçeği: 6 madde (6,12,17,22,31,36).

Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach alpha (α) katsayısı 0.91’dir (Aladağ, Kağnıcı, Tuna ve Tezer, 2003). Bu çalışmada da, ölçeğin Cronbach alpha (α) katsayısı 0.91 bulunmuştur.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ)

ÇBASDÖ, Zimmet ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe geçerlik-güvenirlik çalışmasını ise Eker, Arkar ve Yıldız (2001) tarafından yapılmıştır. Bu ölçek, sosyal desteğin yeterliliğini değerlendiren ve toplam 12 maddeden oluşan bir ölçektir. Her biri dört maddeden oluşan

üç alt boyutu vardır: Aile (3,4,8,11.maddeler), Arkadaşlar (6,7,9,12.maddeler) ve Özel Bir İnsan (1,2,5,10.maddeler). Ölçek “tamamen katılıyorum” (7 puan) ve “hiç katılmıyorum” (1 puan) arasında derecelendirilmiş yedili Likert tipinde bir ölçektir. Kişinin ölçeğin toplamından alabileceği en düşük puan 7, en yüksek puan ise 84’dür. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe kişinin algıladığı sosyal desteğin yüksek olduğunu göstermektedir. Toplam ölçeğin Cronbach alpha (α) katsayısı 0.89’dur (Eker, Arkar ve Yıldız, 2001). Çalışmamızda da benzer şekilde ölçeğin Cronbach alpha (α) katsayısı 0.88 bulunmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmamız sonuçları, “IBM SPSS 21” (Demo Version) uygulaması kullanılarak değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için Kolmogorov-Smirnov testi, analizinde ise; ortalama, yüzdelik hesaplamaları, Bağımsız gruplarda t testi, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, One-Way Anova testive Spearman Korelasyon Analizi; üç veya daha fazla gruplar arası farklılık olduğunda ise çoklu karşılaştırma yapmak için Tukey ve Bonferroni testleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Bağımsız Değişkenler: araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin cinsiyeti, yaşı, öğrenim gördüğü sınıf, sağlık güvencesi, kaldığı yer, çalışma durumu, okul yaşamından memnuniyet durumu, mesleğini tercih etme durumu ve nedeni bağımsız değişkenlerdir.

Bağımlı Değişkenler: ÜYÖ ve ÇBASDÖ puan ortalamaları bağımlı değişkenlerdir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmayı yapabilmek için; bir üniversitenin etik kurulundan (15.08.2018 tarihli 20.478.486-050.04.04 karar numaralı) onay ve çalışmanın yürütüldüğü kurumdan yazılı kurum izini alınmıştır. Çalışmada, ölçeklerin kullanılabilmesi için ölçeği geliştiren ve Türkçe’ye uyarlayan araştırmacılarından e-mail yolu ile yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşirelik öğrencilerinin de yazılı onamları alınmıştır.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de görülmektedir. Araştırmada, öğrencilerin yarısından fazlasının (%76.7) kadın öğrencilerden ve 20-22 yaş aralığından (%64.6) oluştuğu, tamamına yakınının (%90.3) sağlık güvencesinin olduğu, yarısından fazlasının (%57.3) yurttan kaldığı ve herhangi bir işte çalışmadığı (%87.0) bulundu. Öğrencilerin okudukları bölüme ilişkin özellikleri incelendiğinde; yarısından fazlasının okul yaşamından kısmen memnun olduğu (%64.1) ve hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği (%73.8), tercih etme sebepleri olarak ise; %39.0’nun “iş bulma sorunu olmaması”, %37.1’inin

“idealdeki ve ilgi duyulan meslek olması” şeklinde bildirdikleri bulundu (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri(n=630)

Sosyodemografik Özellikler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	483	76.7
Erkek	147	23.3
Yaş		
17-19	149	23.7
20-22	407	64.6
23 ve üstü	74	11.7
Öğrenim gördüğü sınıf		
1.Sınıf	146	23.2
2.Sınıf	157	24.9
3.Sınıf	174	27.6
4.Sınıf	153	24.3
Sağlık güvencesi		
Var	569	90.3
Yok	61	9.7
Kaldığı yer		
Aile yanında	178	28.3
Evde	91	14.4
Yurtta	361	57.3
Çalışma durumu		
Çalışıyor	81	13.0
Çalışmıyor	549	87.0
Okul yaşamından memnuniyet durumu		
Memnun	155	24.6
Kısmen memnun	404	64.1
Memnun değil	71	11.3
Mesleğini tercih etme durumu		
İsteyerek	465	73.8
İstemeyerek	165	26.2
Mesleğini tercih etme nedeni		
İdealdeki ve ilgi duyulan meslek olması	234	37.1
Aile, arkadaş ve öğretmenlerin istemesi	58	9.2
Puanının bu bölümü tutması	92	14.7
İş bulma sorunu olmaması	246	39.0

Çalışmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin, öğrenim gördüğü sınıf değişkenine göre “Kişisel Uyum” ve “Sosyal Uyum” puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak hemşirelik öğrencilerinin öğrenim gördüğü sınıfa göre uyum puanları karşılaştırıldığında; 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1.ve 2. sınıf öğrencilerine göre “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkiler”, “Akademik Uyum” ve “ÜYÖ” toplam puanlarının istatistiksel olarak yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin, cinsiyetine göre “Duygusal Uyum”, “Kişisel Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkiler”, “Akademik Uyum” ve “ÜYÖ” toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak öğrencilerin cinsiyetine göre uyum puanları karşılaştırıldığında; “kadın” öğrencilerin “erkek” öğrencilere göre “Üniversite Ortamına Uyum” ve “Sosyal Uyum” puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin, öğrenimleri sırasında kaldıkları yer değişkenine göre “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Kişisel Uyum” ve “Sosyal Uyum” puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak öğrencilerin öğrenimleri sırasında kaldıkları yere göre uyum puanları karşılaştırıldığında; evde ve aile yanında kalan öğrencilerin, yurttan kalan öğrencilere göre “Karşı Cinsle İlişkiler”, “Akademik Uyum” ve “ÜYÖ” toplam puanlarının

istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin, çalışma durumu değişkenine göre uyum puanları karşılaştırıldığında; çalışan öğrencilerin çalışmayanlara göre; “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkileri”, “Akademik Uyum” puanlarının daha yüksek olduğu, ayrıca çalışmayan öğrencilerin çalışan öğrencilere göre ise “Kişisel Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “ÜYÖ” puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin, okul yaşamından memnuniyet durumu değişkenine göre uyum puanları karşılaştırıldığında; okul yaşamından memnun olan öğrencilerin, kısmen memnun olan ve memnun olmayan öğrencilere göre “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Kişisel Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkileri”, “Akademik Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “ÜYÖ” puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2). Hemşirelik öğrencilerinin, mesleğini tercih etme durumu değişkenine göre uyum puanları karşılaştırıldığında; mesleğini isteyerek tercih eden öğrencilerin, istemeyerek tercih eden öğrencilere göre “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Kişisel Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkileri”, “Akademik Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “ÜYÖ” puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2).

Hemşirelik öğrencilerinin, mesleğini tercih etme nedeni değişkenine göre uyum puanları karşılaştırıldığında; “Duygusal Uyum” ve “Karşı Cinsle İlişkiler” puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak “Üniversite Ortamına Uyum”, “Kişisel Uyum”, “Akademik Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “ÜYÖ” puanları arasında istatistiksel anlamlılık olduğu bulundu ($p<0.05$) (Tablo 2). Bu anlamlılığın ise yapılan Tukey testi analizine göre; hemşirelik mesleğini “idealindeki ve ilgi duyduğu” ve “iş bulma sorunu olmayan” meslek olarak gören öğrencilerin; “aile, arkadaş ve öğretmenlerin istemesi” ve “puanının bu bölümü tuttuğu” için seçtiklerini bildirenlere göre Üniversite Ortamına Uyum ve ÜYÖ puanları istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu. Hemşirelik mesleğini “idealindeki ve ilgi duyduğu” ve “iş bulma sorunu olmayan” meslek olduğu ve “puanının bu bölümü tuttuğu” için seçtiklerini bildiren öğrencilerin; “aile, arkadaş ve öğretmenlerinin istemesi” sonucu seçtiklerini bildirenlere göre Kişisel Uyum ve Sosyal Uyum puanları istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu. Hemşirelik mesleğini “idealindeki ve ilgi duyduğu” meslek olarak görenlerin; “aile, arkadaş ve öğretmenlerinin istemesi ile” ve “puanının bu bölümü tutması” sonucu seçtiklerini bildirenlere göre Akademik Uyum puanı istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulundu (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre ÜYÖ ve Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=630).

Sosyodemografik Özellikler	Sayı	ÜYÖ ve Alt Boyutları						
		Üniversite Ortamına Uyum Alt Boyutu	Duygusal Uyum Alt Boyutu	Kişisel Uyum Alt Boyutu	Karşı Cinsle İlişkiler Alt Boyutu	Akademik Uyum Alt Boyutu	Sosyal Uyum Alt Boyutu	ÜYÖ
		Ort±ss	Ort±ss	Ort±ss	Ort±ss	Ort±ss	Ort±ss	Ort±ss
Öğrenim gördüğü sınıf								
1. Sınıf (a)	146	55.14±11.26	41.00±9.88	37.64±7.31	33.58±8.00	33.84±7.24	34.03±5.93	235.21±37.86
2. Sınıf (b)	157	54.15±10.11	41.80±9.85	37.93±7.17	34.82±7.92	33.76±7.35	34.41±5.73	236.89±35.14
3. Sınıf (c)	174	57.27±10.46	45.43±9.39	37.81±7.95	35.94±7.15	36.56±6.91	35.03±5.71	248.03±35.38
4. Sınıf (d)	153	56.90±10.06	44.51±9.40	37.86±6.97	37.25±6.84	36.43±6.55	35.06±5.80	248.03±33.56
Test istatistiği		F:3.169 p:0.024* b<c	F:7.705 p:0.000** c=d>a=b	F:0.42 p:0.989	F:6.638 p:0.000** a<c=d/b<d	F:7.773 p:0.000** c=d>a=b	F:1.152 p:0.327	F:5.999 p:0.000** c=d>a=b
Cinsiyet								
Kadın	483	56.42±10.20	43.27±9.55	38.06±7.14	35.52±7.16	35.37±6.98	35.13±5.49	243.77±33.91
Erkek	147	54.21±11.38	43.27±10.51	37.02±8.04	35.15±8.86	34.63±7.60	33.09±6.45	237.37±41.56
Test istatistiği		t:2.240 p:0.025*	t:0.006 p:0.995	t:1.405 p:0.161	t:0.406 p:0.646	t:1.115 p:0.265	t:3.466 p:0.001*	t:1.703 p:0.090
Kaldığı yer								
Aileyeninde (a)	178	56.45±11.08	44.17±9.97	38.13±7.59	36.63±7.62	36.21±7.17	34.87±5.89	246.47±37.79
Evde (b)	91	57.24±9.25	44.52±9.71	38.01±6.93	37.82±7.35	36.20±6.74	34.92±5.78	248.71±33.42
Yurtta (c)	361	55.30±10.53	42.52±9.65	37.61±7.37	34.24±7.40	34.45±7.13	34.47±5.46	238.60±32.20
Test istatistiği		F:1.562 p:0.211	F:2.566 p:0.078	F:0.330 p:0.719	F:11.649 p:0.000** c<a=b	F:4.751 p:0.009* a=b=c	F:0.397 p:0.672	F:4.624 p:0.010* b>c
Çalışma durumu								
Çalışıyor	81	56.38±10.22	43.72±9.62	36.51±8.21	35.80±7.28	35.31±7.07	33.96±5.67	241.68±35.32
Çalışmıyor	549	55.84±10.58	43.21±9.80	38.00±7.22	35.38±7.63	35.18±7.14	34.78±5.67	242.37±36.02
Test istatistiği		t:5.861 p:0.000**	t:2.019 p:0.045*	t:3.039 p:0.003*	t:3.016 p:0.003*	t:2.194 p:0.029*	t:3.855 p:0.000**	t:4.788 p:0.000**
Okul yaşamından memnuniyet durumu								
Memnunum (a)	155	61.94±9.39	44.94±9.65	39.94±6.28	36.83±7.91	37.18±6.86	36.24±4.98	257.07±35.38
Kısmenmemnunum (b)	404	54.96±9.70	42.96±9.68	37.29±7.50	35.12±7.31	34.83±6.92	34.34±5.90	239.49±34.79
Memnundeğilim (c)	71	48.15±10.60	41.40±10.18	36.18±7.86	34.15±8.02	32.99±7.95	32.97±6.10	225.86±32.54
Test istatistiği		F:54.160 p:0.000** a>b>c	F:3.789 p:0.023* a>c	F:9.497 p:0.000** a>b=c	F:4.035 p:0.018* a>b=c	F:10.246 p:0.000** a>b=c	F:9.663 p:0.000** a>b=c	F:23.341 p:0.000** a>b>c
Mesleğini tercih etme durumu								
İsteyerek	465	57.37±10.10	45.77±9.43	38.37±7.08	35.98±7.42	35.58±7.02	35.21±5.52	246.28±35.37
İstemeyerek	165	51.79±10.63	41.88±10.58	36.25±7.92	33.87±7.84	34.13±7.36	33.08±6.26	231.02±35.10
Test istatistiği		t:5.861 p:0.000**	t:2.019 p:0.045*	t:3.039 p:0.003*	t:3.016 p:0.003*	t:2.194 p:0.029*	t:3.855 p:0.000**	t:4.788 p:0.000**
Mesleğini tercih etme nedeni								
İdealdeki ve ilgi duyulan meslek olması (a)	234	58.46±10.32	44.00±9.58	38.99±6.71	36.05±7.54	36.29±7.04	35.58±5.17	249.36±34.97
Aile, arkadaş ve öğretmenlerin istemesi (b)	58	52.26±10.91	40.16±10.39	34.41±8.18	33.62±8.06	33.62±7.26	31.72±6.94	225.79±38.42
Puanının bu bölümü tutması (c)	92	53.35±11.56	42.66±9.59	36.68±8.32	34.43±6.94	33.93±6.49	33.97±5.78	235.03±35.40
İş bulma sorunu olmaması (d)	246	55.30±9.67	43.56±9.78	37.93±7.12	35.64±7.67	35.00±7.28	34.71±5.83	242.14±34.73
Test istatistiği		F:9.367 p:0.000* a=d>b=c	F:2.598 p:0.051	F:7.039 p:0.000** a=d=c>b	F:2.226 p:0.084	F:3.869 p:0.009* a>b=c	F:7.619 p:0.000** a=d=c>b	F:8.668 p:0.000** b<c<d=a

*p<0,05, **p<0,001; F: One-Way-Anova testi, t: Bağımsız gruplarda t testi, Çoklu karşılaştırmada Tukey testi kullanılmıştır.

Araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin bazı sosyodemografik özelliklerine göre ÇBASDÖ ve alt boyutları puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3'te verilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin; öğrenim gördüğü sınıf, kaldığı yer, çalışma durumu ve mesleğini tercih etme nedeni değişkenlerine göre; ÇBASDÖ ve alt boyutları puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadı (p>0.05). Ancak cinsiyet değişkenine göre; kadın öğrencilerin "Aile" ve "Özel Bir İnsan Desteği" alt boyutları ve "ÇBASDÖ" toplam puan ortalamalarının "erkek" öğrencilere göre daha yüksek; erkek öğrencilerin ise "Arkadaş Desteği" alt boyutu puan ortalamalarının kadın öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulundu (p<0.05) (Tablo 3).

Hemşirelik öğrencilerinin, okul yaşamından memnuniyet durumu değişkeni ile "Aile Desteği", "Arkadaş Desteği" ve "Özel Bir İnsan Desteği" alt boyutları ve "ÇBASDÖ" toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu saptandı (p<0.05). Bu farkın ise yapılan Bonferroni testine göre; okul yaşamından memnun olan öğrencilerin diğerlerine göre aile, arkadaş ve özel bir kişi sosyal destek puanları ile algılanan sosyal destek toplam puanları anlamlı derecede yüksek bulundu (Tablo 3).

Hemşirelik öğrencilerinin mesleğini tercih etme durumu değişkenine göre; ÇBASDÖ'nün "Aile Desteği" alt boyutu

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre ÇBASDÖ ve Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=630)

Sosyodemografik Özellikler	Sayı	ÇBASDÖ ve Alt Boyutları			
		Aile Desteği Alt Boyutu	Arkadaş Desteği Alt Boyutu	Özel Bir İnsan Desteği Alt Boyutu	ÇBASDÖ
		Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Öğrenim gördüğü sınıf					
1. Sınıf	146	21.59±5.14	20.55±5.89	23.73±4.31	65.88±14.10
2. Sınıf	157	22.59±4.87	21.62±5.86	24.19±4.22	68.39±13.42
3. Sınıf	174	22.68±4.88	22.36±5.84	24.19±4.65	69.22±14.19
4. Sınıf	153	22.02±4.78	21.47±5.43	23.29±4.87	66.78±13.52
Test istatistiği		x ² :5.344 p:0.148	x ² :9.784 p:0.148	x ² :4.813 p:0.186	x ² :7.655 p:0.054
Cinsiyet					
Kadın	483	21.96±5.60	21.17±4.40	68.71±13.32	21.96±5.60
Erkek	147	20.16±6.17	22.88±4.82	64.15±14.97	20.16±6.17
Test istatistiği		z: -2.812 p:0.005*	z: -3.050 p:0.002*	z: -3.041 p:0.002*	z: -3.3437 p:0.001*
Kaldığı yer					
Aile yanında	178	22.73±5.09	21.96±5.64	23.92±4.76	68.61±14.20
Evde	91	22.02±4.82	21.42±6.25	23.45±4.87	66.89±14.67
Yurtta	361	22.03±4.88	21.40±5.75	23.96±4.35	67.38±13.52
Test istatistiği		x ² :5.554 p:0.135	x ² :2.154 p:0.541	x ² :1.041 p:0.791	x ² :1.913 p:0.591
Çalışma durumu					
Çalışıyor	81	22.60±4.56	22.48±5.51	23.69±4.80	68.78±13.00
Çalışmıyor	549	22.19±4.98	21.40±5.81	23.89±4.49	67.48±13.97
Test istatistiği		z: -0.446 p:0.656	z: -1.491 p:0.136	z: -0.171 p:0.864	z: -0.705 p:0.481
Okul yaşamından memnuniyet durumu					
Memnunum (a)	155	23.06±4.65	22.52±5.49	24.95±3.88	70.53±12.97
Kısmen Memnunum (b)	404	22.08±4.92	21.36±5.78	23.70±4.51	67.14±13.76
Memnun değilim (c)	71	21.37±5.37	20.41±6.18	22.48±5.41	64.25±15.19
Test istatistiği		x ² :7.230 p:0.027* a=b=c	x ² :7.603 p:0.022* a>c	x ² :13.311 p:0.001* a>b=c	x ² :11.757 p:0.003* a>b=c
Mesleğini tercih etme durumu					
İsteyerek	465	22.50±4.75	21.86±5.57	24.25±4.19	68.60±13.20
İstemeyerek	165	21.53±5.35	20.63±6.28	22.80±5.24	64.96±15.26
Test istatistiği		z: -1.884 p:0.060	z: -2.064 p:0.039*	z: -2.960 p:0.003*	z: -2.511 p:0.012*
Mesleğini tercih etme nedeni					
İdealdeki ve ilgi duyulan meslek olması	234	22.19±4.91	21.52±5.77	24.15±4.39	67.85±13.78
Aile, arkadaş ve öğretmenlerin istemesi	58	21.53±6.04	20.90±5.93	22.48±5.47	64.91±15.38
Puanının bu bölümü tutması	92	21.85±4.73	21.02±5.63	23.82±3.92	66.68±12.78
İş bulma sorunu olmaması	246	22.61±4.71	21.92±5.82	23.95±4.60	68.46±13.91
Test istatistiği		x ² :2.398 p:0.494	x ² :3.337 p:0.343	x ² :5.010 p:0.171	x ² :3.788 p:0.285

*p<0,05, **p<0,001; x²: Kruskal Wallis testi, z: Mann Whitney U testi, Çoklu karşılaştırmada Bonferroni testi kullanılmıştır.

puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmadı (p>0.05). Ancak mesleğini isteyerek tercih eden öğrencilerin diğerlerine göre arkadaş, özel bir kişi sosyal destek puanları ile algılanan sosyal destek toplam puanları anlamlı derecede yüksek bulundu (p<0.05) (Tablo 3).

Araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin ÜYÖ toplam puan ve alt boyutları ile ÇBASDÖ toplam puan ve alt boyutları arasındaki ilişki Tablo 4' te verilmiştir.

ÜYÖ'nin toplam puanı (r:0.407) ve alt boyutlardan "Sosyal Uyum" (r:0.423), "Karşı Cinsle İlişkiler" (r:0.370), "Kişisel Uyum" (r:0.355) ve "Üniversite Ortamına Uyum" (r:0.300) ile ÇBASDÖ toplam puanı arasında pozitif yönlü zayıf-orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi (p<0.01).

ÜYÖ'nün "Duygusal Uyum" (r:0.239) ve "Akademik Uyum" (r:0.183) alt boyutları ile ÇBASDÖ toplam puanı arasında ise pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptandı (p<0.01) (Tablo 4) (Kılıç, 2019).

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum ile Algılanan Sosyal Destek Toplam ve Alt Boyut Puanları Arasındaki İlişki

ÜYÖ/ ÇBASDÖ Toplam ve Alt Boyut Puanları		Aile Desteği	Arkadaş Desteği	Özel Bir İnsan Desteği	ÇBASDÖ Toplam
Üniversite	r	0.296*	0.259*	0.266*	0.300*
Ortamına Uyum	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Duygusal	r	0.219*	0.229*	0.200*	0.239*
Uyum	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Kişisel	r	0.316*	0.319*	0.355*	0.355*
Uyum	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Karşı	r	0.334*	0.387*	0.294*	0.370*
Cinsle İlişkiler	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Akademik	r	0.165*	0.165*	0.182*	0.183*
Uyum	p	0.000	0.000	0.000	0.000
Sosyal	r	0.406*	0.357*	0.410*	0.423*
Uyum	p	0.000	0.000	0.000	0.000
ÜYÖ Toplam	r	0.378*	0.372*	0.368*	0.407*
	p	0.000	0.000	0.000	0.000

*p<0,001; r: Spearman Korelasyon Analizi

TARTIŞMA

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum sürecinde sosyal destek algılarını belirlemek amacıyla analitik kesitsel olarak bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde yapılmıştır. Ülkemizde hemşirelik mesleğinin gelişmesi, üniversite yaşamından itibaren öğrenciler tarafından benimsenip uyum içinde yerine getirilmesi açısından önemlidir.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının; kadın öğrencilerden ve 20-22 yaş aralığından oluştuğu, yurttan kaldığı ve herhangi bir işte çalışmadığı, okul yaşamından kısmen memnun olduğu ve hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiği saptandı. En fazla tercih etme sebepleri olarak ise “iş bulma sorunu olmaması” ve “idealdeki ve ilgi duyulan meslek olması” şeklinde bildirdikleri belirlendi. Kalkım ve ark. (2015) yaptıkları çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının; Olgun ve Adıbelli' nin (2020) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin çoğunluğunun ve Zencir ve Eşer'in (2016) yaptıkları çalışmada, yarıdan fazlasının hemşirelik bölümünü “isteyerek” seçtikleri bulunmuştur. Yapılan bu araştırmalar, özellikle son yıllarda öğrencilerin mesleğini seçmede kendi isteklerinin öncelikli olmaya başladığını ve hemşirelik mesleğinin isteyerek tercih edildiğini göstermektedir. Öğrencilerin mesleğini isteyerek seçmeleri ise; hemşirelik mesleğini severek yapmalarına, iş doyumuna daha kolay ulaşmalarına sebep olduğunu ve hemşirelik mesleğinin gelişimini de olumlu yönde etkilediğini düşünmekteyiz.

Üniversiteye uyum süreci ve hemşirelik öğrencilerinin bu uyum için çok boyutlu sosyal destek algıları Türkiye' de ve yurt dışında farklı değişkenlere göre birçok çalışmada incelenmiştir (Temel, Bahar ve Çuhadar, 2007; Mercan ve Yıldız, 2011; Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015; Kalkım, Sağkal, Uğurlu ve Gülcan, 2015; Dil ve Aykanat, 2016; Tayfur ve Ulupınar, 2016; Özdelikara, 2016; Dikmen, Yılmaz ve Usta, 2017; Marhamah ve Hamzah, 2017; Özlük ve Karaaslan, 2017; Alorani ve Alradaydeh, 2018; Alsubaie, Stain, Webster ve Wadman, 2019; Olgun ve Adıbelli, 2020). Çalışmamıza katılan hemşirelik öğrencilerinden, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkiler”, “Akademik Uyum” ve “ÜYÖ” toplam puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite öğreniminin özellikle ilk yılı, öğrencilerin akademik, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik, sağlık, yaşam, iletişim, meslek edinme ve boş zamanı değerlendirme ile ilgili yaşadıkları sorunlardan dolayı uyum sürecinin en zorlu dönemidir (Kacur ve Atak,2011). Bu uyum probleminin başka sebebinin ise birçok öğrencinin ailesinden, yaşadığı şehirden ve arkadaşlarından ayrılıp eğitim almak için yabancı bir şehre yerleşmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca çalışmamızda, üniversite ortamına uyum puan ortalaması yüksek olan hemşirelik öğrencilerinin, akademik uyum puan ortalamasının da yüksek olduğunu görmekteyiz. Mercan ve Yıldız'ın (2011) Eğitim Fakültesi

birinci sınıf öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada da birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumlarının bizim çalışmamızda olduğu gibi düşük bulunmuştur. Özlük ve Karaaslan'ın (2017) bir Sağlık Bilimleri Fakültesinde yapmış oldukları çalışmada ise bizim çalışma sonucumuzdan farklı olarak, birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızda “kadın” öğrencilerin “erkek” öğrencilere göre “Üniversite Ortamına Uyum” ve “Sosyal Uyum” puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun nedeni ise; sınıfların büyük çoğunluğunun kadın öğrencilerden oluşmasından, kadınların erkeklere göre daha girişken olmalarından dolayı üniversitede kendi akranlarıyla daha fazla iletişime geçebilmelerinden ve arkadaşlarıyla sorunlarını daha fazla paylaşımlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin üniversite yaşamına uyumlarının cinsiyete göre farklılaşabildiğini ortaya koymuştur. Çalışmamızın bu sonucu; Bülbül ve Güvendir'in (2014), Tayfur ve Ulupınar'ın (2016) ve Dikmen ve ark.'nın (2017) üniversitesi öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma bulgularıyla benzerdir.

Çalışmamızda, evde ve aile yanında kalan hemşirelik öğrencilerinin, yurttan kalan öğrencilere göre “Karşı Cinsle İlişkiler”, “Akademik Uyum” ve “ÜYÖ” toplam puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Güngörmüş ve ark. (2015) ve Dil ve Aykanat'ın (2016) çalışmalarında da, hemşirelik öğrencilerinin en çok ailelerinden destek aldıkları ve üniversiteye başladıktan sonra aile yanında kalan öğrencilerin çok boyutlu sosyal destek puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrenci hemşirelerin yaşamı, hemşirelik mesleği gibi; itina, özen, düzenli olma, problem çözebilme, motive olabilme ve edebilme gibi pek çok beceri gerektiren bir yaşamdır. Bu sebeple, çalışmamızda da aile yanında kalarak akademik uyum ve üniversite yaşamına uyumlarının daha yüksek olduğunu düşünmekteyiz. Çalışmamızda, hemşirelik öğrencilerinin, kişisel ve sosyal gelişimi üzerinde önemli rol oynayan karşı cinsle ilişki uyumları, özellikle üniversite eğitimi sürecinde yaşanan olumlu arkadaşlık ilişkilerinin üniversite yaşamına uyumlarını ve akademik başarılarını etkileyerek öğrenciyi motive ettiğini söyleyebiliriz. Ayrıca çalışmamızda, üniversite eğitimi sırasında ailesinden uzakta farklı bir şehirde eğitim gören ve akranlarıyla aynı evde kalan hemşirelik öğrencilerinin de sosyal uyum puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmamızda, yurttan kalan hemşirelik öğrencilerinin ise kişisel ve duygusal uyum puanlarının, aile yanında ve evde kalan öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur. Yurttan kalan öğrencilerin yaşadıkları bu durum, kişisel ve duygusal uyumlarını olumsuz etkilediği görülmüştür. Bu sonucun ise hemşirelik öğrencilerinin üniversiteye yönelik beklentileri, yeni ortama uyum sağlama becerileri, yalnızlık ve aile özlemi gibi faktörlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamına alınan, hemşirelik öğrencilerinden bir işte çalışanların çalışmayanlara göre; “Üniversite Ortamına

Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkileri”, “Akademik Uyum” puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun, çalışan öğrencilerin Sağlık Meslek Lisesi mezunu olmalarından ve ekonomik özgürlüğünden kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca çalışmamızda, çalışmayan öğrencilerin, bir işte çalışan öğrencilere göre “Kişisel Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “ÜYÖ” puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ise çalışmayan öğrencilerin daha fazla boş zamanları olduğundan, kendilerine ayıracak daha fazla zamanlarının olmasından dolayı daha çok sosyal etkinliklere katılabilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda, üniversite yaşamından memnun olan hemşirelik öğrencilerinin uyum düzeyi, kısmen memnun olan ve memnun olmayan öğrencilere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Üniversite yaşamından memnun olma durumunun, hemşirelik öğrencilerinin; duygusal, kişisel, karşı cinsle ilişkiler, akademik, sosyal ve üniversite ortamına uyumlarına olumlu yansıdığını söyleyebiliriz. Çünkü üniversite yaşamından memnun olma durumunda önemli bir etken olan uyum düzeyi, öğrencilerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını etkilemektedir. Hemşirelik öğrencilerinin okul yaşamlarından memnuniyet durumlarını etkileyen faktörler olarak ise; üniversitede ve fakültede yapılan sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler, okulun fiziki imkânları, uygulama eğitiminde kullanılan beceri laboratuvarları gibi faktörlerin olduğunu düşünmekteyiz. Üniversite yaşamından memnuniyetsiz ve mutsuz olan bir öğrencinin okul dışı yaşamı da bu durumdan etkilenmektedir. Özdelikara’ nın (2016) hemşirelik öğrencilerinin doyum düzeylerini etkileyen özelliklerini (buldukları sınıf, akademik başarı, okuldan memnun olma durumu ve bölümden memnun olma durumu) incelediği araştırma bulgusu çalışma bulgumuzu desteklerken; Temel ve ark.’nın (2007) çalışmasında ise, hemşirelik eğitiminin oldukça stresli olmasından dolayı hemşirelik öğrencilerinin okul yaşamından memnun olmadıklarını belirttikleri saptanmıştır. Yapılan araştırmalardan bazıları araştırma bulgumuzu desteklerken bazıları ise desteklemediği görülmüştür.

Meslek seçimi, insanların gelecekteki yaşamlarını her yönüyle etkileyen önemli bir karardır. Hemşirelik mesleğini benimseyerek ve severek seçen öğrencilerin hem mesleki hem de bireysel başarıları daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Çalışmamızda, araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiği ve bu öğrencilerin “Üniversite Ortamına Uyum”, “Duygusal Uyum”, “Kişisel Uyum”, “Karşı Cinsle İlişkileri”, “Akademik Uyum”, “Sosyal Uyum” ve “ÜYÖ” puanlarının, mesleğini istemeyerek tercih eden öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çınar ve ark.’nın (2011), iki farklı eğitim sistemi ile öğrenim gören hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının karşılaştırıldığı çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin mesleğini tercih etme nedeni olarak en fazla “idealdeki ve ilgi duyulan meslek olması” ve “iş bulma sorunu olmaması” olduğunu bildirmişlerdir. Bu öğrencilerin “Üniversite Ortamına Uyum” ve “ÜYÖ” puanlarının daha yüksek olduğu; nedeni “idealdeki ve ilgi duyulan meslek olması”, “iş bulma sorunu olmaması” ve “puanının bu bölümü tutması” olan öğrencilerin “Kişisel Uyum” ve “Sosyal Uyum” puanlarının daha yüksek olduğu; nedeni “idealdeki ve ilgi duyulan meslek olması” olan öğrencilerin ise “Akademik Uyum” puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin, üniversite sınavlarında Hemşirelik bölümünü seçerken “idealdeki ve ilgi duyulan bir meslek” olduğunu düşünerek tercih yapmaları, onların üniversite yaşamlarına uyumlarını ve akademik başarılarını da etkilediğini düşünmekteyiz. İstemediği bölüme okuyan öğrencilerin ise, mesleklerinde başarılı ve verimli olma olasılıklarının akademik anlamda daha düşük olacağı söylenebilir.

Sağlık sisteminin bel kemiğini oluşturan ve günümüzde hemşirelik mesleğine olan gereksinim ve iş bulma olanağının diğer mesleklere göre daha fazla olması, öğrencilerin hemşirelik mesleğinin ilk tercih etme nedeni olduğu düşünülmektedir. Araştırmamızda, hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun mesleğini isteyerek seçmesinden dolayı, üniversite yaşamına uyum sürecini olumlu etkilediği düşünülmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih ederken arkadaş ve özel bir insanın sosyal desteğini almalarından kaynaklandığını da söyleyebiliriz. Çünkü hemşirelik öğrencilerinin mesleğini tercih etme durumu değişkenine göre “Arkadaşlar”, “Özel bir insan” alt boyutları ve Algılanan Sosyal Destek toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Literatürde, bir kişinin sosyal desteğin varlığını hissetmesi, kendisini daha iyi hissetmesine yol açarak onun akademik uyumunu, sosyal uyumunu ve yaşam amaçlarını arttırdığı vurgulanmaktadır (Kalkın ve ark., 2015; Aydın, Kahraman ve Hiçdurmaz, 2017; Olgun ve Adıbelli, 2020). Günümüzde işsizlik özellikle genç nesillerin karşısına büyük bir sorun olarak çıkmaktadır. Bu nedenle sağlık alanında istihdam olanağının yüksekliği, öğrencilerin hemşireliğe yönelmesinin temel nedeni olarak düşünülmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmaların çoğunluğunda çalışmamızda da olduğu gibi hemşirelik mesleğinin tercih edilme nedenlerinin başında iş bulma olanağının fazla olması gelmektedir (Kalkın, Sağkal, Uğurlu ve Gülcan, 2015; İnce ve Khorshid, 2015; Zencir ve Eşer, 2016; Olgun, Adıbelli, 2020). Çalışma bulguları, araştırma bulgularımızla benzerdir. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal çevrelerinden algıladıkları sosyal destek, üniversite yaşamları boyunca onların zor zamanlarda çözüme ulaşabilmeleri açısından son derece önemlidir.

Araştırmamızda, en yüksek korelasyon; üniversite yaşamına uyumundan Sosyal Uyum ile Algılanan Sosyal Destek arasında olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, hemşirelik öğrencilerinin sosyal destek algıları arttıkça üniversite

yaşamlarındaki sosyal uyumlarının da arttığını göstermektedir. Bu bulgu doğrultusunda hemşirelik öğrencileri, aileleri, arkadaşları ve hayatlarındaki özel bir kişi tarafından desteklendikçe, eğitimi süresince üniversite ortamına uyumunu, akademik başarısını, kişisel ve duygusal uyumunu, karşı cinsle olan ilişkisini ve sosyal uyumunu da arttırdığı görülmektedir. Farklı üniversitelerde eğitim alan hemşirelik bölümü öğrencileri ile yapılan sosyal destek çalışmalarında da; aile, öğretmen ve arkadaşan sosyal destek alan öğrencilerin akademik başarılarının yükseldiği, ruh sağlığının olumlu yönde etkilendiği (Güngörmüş ve ark.,2015; Tayfur ve Ulupınar, 2016), üniversite yaşamına uyumlarının artmasıyla yaşam kalitelerinin de arttığı (Teletar ve Üner, 2020) saptanmıştır. Bu çalışmaların sonuçları, araştırma bulgularımızı destekler yöndedir.

SONUÇ

Çalışmamızda, hemşirelik öğrencilerinin üniversitesi yaşamına uyumlarının; öğrenim gördüğü sınıf, cinsiyet, kaldığı yer, çalışma durumu, okul yaşamından memnuniyet durumu, hemşirelik mesleğini tercih etme durumu ve nedeni; aile, özel bir insan ve arkadaşlardan sosyal destek alma durumundan etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Araştırmamızın sonuçlarına göre, hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerine yönelik; oryantasyon eğitimi yapılması, öğrencilerin birbirleriyle ve öğretim elemanlarıyla ilişkilerini geliştirmeye yönelik sosyal etkinliklerin planlanması, öğretim üyeleri tarafından danışmanlık ve bilgilendirme yapılması, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine akran eğitimi (mentörlük) uygulamasının yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Yaptığımız bu araştırmadan elde edilen bilgiler sadece bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi'ndeki hemşirelik öğrencilerine genellenebilir. Veriler katılımcıların öz bildirim ile sınırlıdır.

Teşekkür

Çalışmaya katılan tüm hemşirelik öğrencilerine teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- 1.Yavuzer, H. (2012). Çocuk psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- 2.Dil, S., Girgit, Aykanat, B. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin öfke, umutsuzluk, stresle baş etme düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 7:3,121-128.
- 3.Bülbül, T., Güvendir, MA. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin incelenmesi. *EBAD*, 4:1,397-418.
- 4.Kahyaoglu, Süt, H.,Küçükkaya, B., Cumur, E., Özdemir, E. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin sosyal ve entelektüel aktiviteleri ile

akademik başarı durumları ve yaşam doyumları arasındaki ilişki. *J Higher Edu Sci*, 9:2.

- 5.Marhamah, F., binti Hamzah, H. (2017). The relationship between social support and academic stress among first year students at Syiah Kuala University. *Psiko islamedia: Jurnal Psikologi*, 1(1).
- 6.Bayrak, AÖ., Bülbül, T. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *SUJEF*, 3:2, 6-20.
- 7.Dikmen, Y., Yılmaz, D., Usta, Yıldırım, Y. (2017). Hemşirelik öğrencilerinde algılanan sosyal destek ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eur J Ther*, 23, 12-18
- 8.Alorani, O. I.,Alradaydeh, M.T.F. (2018). Spiritual well-being, perceived social support, and life satisfaction among university students. *International Journal of Adolescence and Youth*, 23:3, 291-298.
- 9.Sevinç, S., Gizir CA. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bakış açılarından üniversiteye uyumu olumsuz etkileyen faktörler (Mersin Üniversitesi Örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14:4, 1285-1308.
10. Yüksel, A., Öz, F. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin üniversiteye uyumunda problem çözmeye dayalı psiko eğitim programının etkinliğinin değerlendirilmesi. *JILSES*, 4:2, 242-262.
11. Edwards, D.,Burnard, P., Bennett, K, Hebden, U. (2010). A longitudinal study of stres and self-esteem in student nurses. *Nurse Educ Today*, 30:78-84.
12. Pulido, M.,Augusto, JM., Lopez, E. (2012). Sources of stress in nursing students: a systematic review of quantitative studies. *Int Nurs Rev*, 59:15-25.
13. Aydın, A., Kahraman, N., Hiçdurmaz, D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve psikolojik iyi olma düzeylerinin belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 8:1, 40-47.
14. Güngörmüş, K., Okanlı, A., Kocabeyoğlu, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 6:1, 9-14.
15. Baş, A., Kabasakal, Z. (2013). Despair across teacher candidates and perceived social support. *JRET*, 2:19-26.
16. Topkaya, N., Kavas, A. (2015). Perceived social support, life satisfaction, attitudes towards psychological help and intention to seek help: a model study. *Turkish Studies*, 979-96.
17. Kacur, M., Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes üniversitesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1:31, 273-297.
18. Şahin, Baltacı, H. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin romantik ilişki durumları ve sosyal ağ kullanımlarına göre etkileşim kaygısı ve sosyal destek algılarının incelenmesi. *MEÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8:25-36.
19. Alsubaie, M. M., Stain, H. J., Webster, L. A. Wadman, R. (2019). The role of sources of social support on depression and quality of life for

- university students. *International Journal of Adolescence and Youth*, 24(4), 484-496.
20. Aladağ, M., Kağnıcı, Y., Tuna, E., Tezer, E. (2003). Üniversite yaşamı ölçeği: Ölçek geliştirme ve yapı geçerliği üzerine bir çalışma. *Türk PDR Dergisi*, 2:20,41-47.
21. Eker, D., Arkar, H., Yıldız H. (2001). Factorial Structure, validity, and reliability of revised form of the multidimensional scale of perceived social support. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12:17-25.
22. Kılıç S (2019). SPSS Uygulama Görüntüleri Eşliğinde İstatistik Çözümlenmeleri. Nobel Tıp Kitapevleri.
23. Temel, E., Bahar, A., Çuhadar, D. (2007). Öğrenci hemşirelerin stresle baş etme tarzları ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5),107-118.
24. Mercan, ÇS., Yıldız, S. (2011). Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *HAYEF Journal of Education*, 8(2),135-154.
25. Kalkım, A., Sağkal, Midilli, T., Uğurlu, E., Gülcan, E. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 4:41-60.
26. Tayfur, C., Ulupınar, S. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin akademik başarılarına etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 7(1),1-6
27. Özdelikara, A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerine ilişkin doyum düzeyi ve etkileyen faktörler. *DEUHFED*, 9(1).
28. Özlük, B., Karaaslan, A. (2017). Sağlık bilimleri fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumunda akran desteğinin etkisi. *IOJES*, 4-10:209-222.
29. Olgun, S., Adıbelli, D. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(1),55-60.
30. Çınar, Yücel, Ş., Kocaçal, Güler, E., Eşer, İ., Khorshid, L. (2011). İki farklı eğitim sistemi ile öğrenim gören hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının karşılaştırılması. *EGEHFD*, 27:1-8.
31. Zencir, G., Eşer, İ. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki: Türkiye örneği. *DEUHFED*, 9:30-7.
32. İnce, S., Khorshid, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18:163-71.
33. Telatar, TG., Üner, S. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin yaşam kalitelerinin ve algılanan sosyal destek düzeylerinin belirlenmesi ve yaşam kalitesi ile ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri*, 5(1),128-1.